

УДК 330.3:338.2
DOI: 10.60022/2(8)-48S

Черниш Максим Олексійович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедра девелопменту нерухомості, фінансів, обліку та маркетингу
Навчально-науковий інститут «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Український державний університет науки і технологій, Україна

Chernysh Maksym

PhD student

Department of Real Estate Development, Finance, Accounting and Marketing
Educational and Scientific Institute «Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture»
Ukrainian State University of Science and Technology, Ukraine
ORCID: 0009-0001-0973-4313

КРИТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФОРСАЙТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БУДІВЕЛЬНИХ КОМПАНІЙ: ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ

***Анотація.** В умовах волатильності зовнішнього середовища, забезпечення економічної безпеки будівельного підприємства набуває особливої актуальності. Відповідно до стратегії сталого розвитку, інтеграція принципів економічної безпеки в операційну діяльність будівельних компаній дозволяє мінімізувати вплив негативних факторів та забезпечити стабільне функціонування підприємства.*

Враховуючи специфіку будівельного сектору, особливу увагу слід приділяти факторам, пов'язаним з ризиками зміни вартості будівельних матеріалів, нестабільністю фінансування проектів та дефіцитом кваліфікованої робочої сили. Забезпечення економічної безпеки будівельного підприємства передбачає розробку та впровадження системи управління ризиками, яка дозволяє своєчасно ідентифікувати та реагувати на потенційні загрози.

У матеріалах наукового дослідження наведена методологія форсайту економічної безпеки будівельних компаній, проведено форсайт-дослідження економічної безпеки провідних будівельних компаній України у 2025 році.

Ключові слова: форсайт, економічна безпека, будівельна компанія, фактор, концепція.

CRITICAL ASPECTS OF IMPLEMENTING FORESIGHT OF ECONOMIC SECURITY OF CONSTRUCTION COMPANIES: PRACTICAL RECOMMENDATIONS AND STRATEGIC PRIORITIES

***Abstract.** In conditions of volatility of the external environment, ensuring the economic security of a construction enterprise becomes particularly relevant. In accordance with the strategy of sustainable development, the integration of the principles of economic security into the operational activities of construction companies allows to minimize the impact of negative factors and ensure the stable functioning of the enterprise.*

Given the specifics of the construction sector, special attention should be paid to factors related to the risks of changes in the cost of construction materials, instability of project financing and shortage of qualified labor. Ensuring the economic security of a construction enterprise involves the development and implementation of a risk management system that allows for timely identification and response to potential threats.

Particular attention is paid to the development of foresight models that take into account the specifics of the construction industry. As the authors of the monograph "Management of Economic Security of Construction Enterprises" note, a key element of such models is the integration of data from various sources, including economic indicators, social trends, technological innovations and political risks. It is also important to use expert assessments and scenario analysis to predict possible scenarios.

Key vectors of strategic development of construction companies in the context of ensuring economic security should include diversification of activities, introduction of innovative technologies and optimization

of the financial structure. The development of partnership relations with suppliers and customers also contributes to increasing the enterprise's resilience to external factors. The implementation of an economic security system at a construction company is the key to its stable development and contribution to the economic security of the national economy of Ukraine. The materials of the scientific study provide a methodology for foresight of economic security of construction companies, a foresight study of the economic security of leading construction companies of Ukraine in 2025 was conducted.

Keywords: *foresight, economic security, construction company, factor, concept.*

Постановка проблеми та її актуальність. У контексті становлення нової парадигми економічної безпеки будівельних компаній необхідно враховувати вплив глобальних економічних трендів, зокрема, цифровізації, зміни клімату та енергетичної безпеки. Зазначені фактори вимагають переосмислення традиційних підходів до управління ресурсами, ризиками та інноваціями в будівельній галузі. Зокрема, впровадження BIM-технологій (Building Information Modeling) здатне значно підвищити ефективність проектування, будівництва та експлуатації будівель, знизити витрати та мінімізувати ризики помилок.

Важливим аспектом забезпечення економічної безпеки є розробка та впровадження ефективних механізмів фінансового моніторингу та контролю. Це включає в себе аналіз фінансових показників, оцінку платоспроможності, розрахунок показників ліквідності та прибутковості. Згідно з дослідженнями [1-6], використання Z-score моделі дозволяє прогнозувати ймовірність банкрутства компанії на основі аналізу фінансових коефіцієнтів.

Необхідно також враховувати специфіку будівельної галузі, яка характеризується високою капіталоемністю, тривалим циклом будівництва та значною залежністю від зовнішніх факторів (зміна цін на будівельні матеріали, коливання валютних курсів, зміни у законодавстві). У зв'язку з цим, важливим елементом забезпечення економічної безпеки є диверсифікація ризиків, укладання страхових угод та розробка альтернативних сценаріїв розвитку. Форсайт економічної безпеки будівельних компаній має включати в себе аналіз перспективних технологій, змін у нормативно-правовому регулюванні та виклики, пов'язані з глобалізацією. З урахуванням цього, стратегічні пріоритети економічного розвитку у будівельній галузі мають бути спрямовані на підвищення конкурентоспроможності, інноваційного розвитку, ефективного управління ризиками та забезпечення сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові розвідки у сфері економічної безпеки будівельних компаній дедалі більше фокусуються на застосуванні інструментів форсайту. Згідно з дослідженнями [3-5], використання форсайт-технологій дозволяє компаніям завчасно ідентифікувати потенційні загрози та можливості, пов'язані з мінливістю ринкового середовища, технологічними проривами та регуляторними змінами, що сприяє розробці більш адаптивних та стійких стратегій розвитку.

Особлива увага приділяється розробці форсайт-моделей, які враховують специфіку будівельної галузі. Як зазначають автори монографії «Управління економічною безпекою будівельних підприємств», ключовим елементом таких моделей є інтеграція даних з різних джерел, включаючи економічні показники, соціальні тенденції, технологічні інновації та політичні ризики. Важливим є також використання експертних оцінок та сценарного аналізу для прогнозування можливих варіантів розвитку подій.

Аналіз публікацій за останні роки [8-15] свідчить про зростаючий інтерес до використання штучного інтелекту та машинного навчання для підвищення ефективності форсайт-процесів. Застосування цих технологій дозволяє автоматизувати збір та аналіз даних, виявляти приховані закономірності та прогнозувати майбутні тренди з більшою точністю. Це, в свою чергу, сприяє більш обґрунтованому прийняттю стратегічних рішень щодо забезпечення економічної безпеки будівельних компаній. Проте, дослідники також наголошують на необхідності врахування специфічних ризиків, пов'язаних з будівельною галуззю, таких як корупція, шахрайство, незадовільна якість будівництва та затримки у реалізації проєктів. У зв'язку з цим, розробка форсайт-сценаріїв повинна включати аналіз потенційного впливу цих ризиків на фінансову стабільність та репутацію компаній. Тільки комплексний підхід, що поєднує передові технології та глибоке розуміння специфіки галузі, може забезпечити ефективне використання форсайту для забезпечення економічної безпеки будівельних компаній.

Наприклад, В.І. Дмитренко виокремлює концептуальні основи забезпечення економічної безпеки будівельних компаній, акцентуючи увагу на аналізі спектру впливу факторів оточуючого економічного середовища, що зумовлюють необхідність реалізації комплексних зрушень в економічній системі в

цілому [9].

Н. І. Боліла досліджує інструментарій забезпечення функціонування механізму економічної безпеки підприємств, акцентуючи увагу на необхідності реалізації структурних економічних перетворень, залученні додаткового капіталу, пошуку дієвого інструментарію комплексних стратегічних рішень [11].

Однак, незважаючи на значну кількість різноманітних наукових досліджень у сфері забезпечення економічної безпеки будівельних компаній, - особливо гостро відповідна проблематика постає в умовах впливу факторів повномасштабного воєнного вторгнення на територію України та реалізації стратегічних завдань забезпечення стабільного економічного середовища в умовах проведення активних бойових дій.

Метою статті є проведення форсайту економічної безпеки будівельних компаній в аспекті формування ключових векторів їх прогресивного стратегічного розвитку в довгостроковій перспективі.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на зазначене, існує нагальна потреба в розробці комплексного підходу до визначення економічної безпеки будівельного підприємства, який враховуватиме специфіку галузі та сучасні виклики глобального економічного середовища. Необхідно врахувати, що економічна безпека будівельного підприємства, є комплексною характеристикою, яка відображає здатність підприємства ефективно використовувати наявні ресурси, реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та забезпечувати стійкий розвиток в умовах невизначеності.

Формування системи економічної безпеки будівельних підприємств має базуватися на принципах ризик-орієнтованого підходу, що передбачає ідентифікацію, оцінку та управління економічними ризиками. Згідно з дослідженнями, ключовими аспектами забезпечення економічної безпеки є: фінансова стабільність, ефективне управління активами, інноваційний розвиток, кадрова безпека та інформаційна безпека.

Стратегічні пріоритети забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств мають включати: диверсифікацію діяльності, оптимізацію витрат, запровадження сучасних технологій управління проєктами, розвиток стратегічного партнерства з постачальниками та замовниками, а також впровадження ефективної системи внутрішнього контролю.

У контексті державного менеджменту, забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств вимагає розробки та впровадження дієвих механізмів підтримки та стимулювання інноваційного розвитку, забезпечення прозорості та конкурентності на ринку будівельних послуг, а також створення сприятливого інвестиційного клімату.

У контексті економічної безпеки будівельних компаній форсайт допомагає:

- запобігати кризам завчасно адаптуючи бізнес-моделі;
- ідентифікувати перспективні ринки та технології для інвестування;
- побудувати стійку стратегію на основі сценаріїв майбутнього.

Структура методології форсайту економічної безпеки будівельних компаній включає 6 етапів:

1. Визначення об'єкта та горизонту дослідження:

- обмеження теми: які фактори впливають на економічну безпеку будівництва в умовах цифровізації та глобальних криз?

- часовий горизонт: 5-15 років (враховуючи циклічність будівельної галузі).

2. Формування експертної групи:

- до участі залучаються: керівники компаній, фінансові аналітики, маркетингологи, фахівці з кібербезпеки та ланцюгів поставок;

- методи роботи: делфі метод, панельні дискусії тощо.

3. Збір даних та аналіз трендів:

- дослідження проводяться за напрямками: технологічні: BIM-технології, автоматизація, зелені стандарти; економічні: ціни на матеріали, інфляція, курс валют; політико-правові: пільги для девелоперів, антимонопольне регулювання; соціальні: демографія, міграція робочої сили;

- інструменти: PESTLE-аналіз, SWOT-аналіз, big data-аналітика тощо.

4. Генерація сценаріїв:

- на основі даних розробляються 3 типи сценаріїв: оптимістичний (швидка адаптація до цифрових технологій, зростання інвестицій), песимістичний (ескалація війни, дефіцит фахівців), інерційний (поступове впровадження інновацій без проривів);

- методи: сценарне планування, матриця ймовірностей/наслідків тощо.

5. Розробка стратегій дій:

- для кожного сценарію пропонуються стратегії зміцнення економічної безпеки: ресурсна

диверсифікація: пошук альтернативних постачальників; фінансова стабілізація: резерви, хеджування валютних ризиків; кадрова стійкість: програми підготовки та адаптації персоналу.

6. Моніторинг та корективи:

- впровадження КРІ для відстеження ефективності;
- система зворотного зв'язку: опитування працівників, аналіз збоїв;
- періодичні оновлення стратегії (щорічно).

Форсайт економічної безпеки будівельних компаній – це механізм адаптації до невизначеності.

Його впровадження дозволяє:

- мінімізувати збитки від зовнішніх загроз;
- використовувати нові можливості (наприклад, державну підтримку);
- забезпечити довгострокову конкурентну перевагу.

Для успішної реалізації методології важлива інтеграція ІТ-систем прогнозування (наприклад, машинне навчання) та регулярне оновлення даних. З огляду на зазначене, актуалізується потреба у застосуванні форсайт-методології для розробки стратегії забезпечення економічної безпеки будівельних компаній. Форсайт, як систематизований процес прогнозування майбутнього, дозволяє виявляти потенційні ризики та можливості, враховуючи довгострокові тенденції розвитку економіки та технологій. Застосування етапів форсайт-методології може включати: сканування горизонтів для визначення ключових драйверів змін, розробку сценаріїв майбутнього, стратегічне прогнозування та формування політик, спрямованих на забезпечення економічної безпеки будівельних компаній.

Ефективність застосування форсайт-методології у забезпеченні економічної безпеки будівельних компаній залежить від інтеграції експертних оцінок, кількісних даних та якісних показників. Важливим аспектом є проведення SWOT-аналізу, що дозволяє виявити сильні та слабкі сторони будівельних компаній, можливості та загрози, що впливають на їх економічну безпеку. Також, слід враховувати вплив макроекономічних факторів, таких як інфляція, валютні коливання та зміни у законодавстві.

З метою забезпечення конкурентоспроможності будівельних компаній на світовому ринку, необхідно здійснювати бенчмаркінг з провідними міжнародними компаніями та адаптувати кращі практики до умов українського ринку. Важливим є також врахування екологічних та соціальних факторів, що впливають на сталий розвиток будівельних компаній. Враховуючи реалії воєнного вторгнення, особливу увагу слід приділяти розробці стратегій управління ризиками, пов'язаними з руйнуванням інфраструктури, перебоями у постачанні матеріалів та трудовими ресурсами. Необхідним є створення стратегічних резервів та диверсифікація джерел постачання. Впровадження інноваційних технологій та методів управління дозволить підвищити стійкість будівельних компаній до кризових ситуацій та забезпечити їх економічну безпеку в довгостроковій перспективі.

Впровадження технології форсайту сприяє зміцненню економічної безпеки будівельних компаній шляхом покращення прогнозування ризиків та можливостей. Згідно з дослідженнями, використання форсайт-методологій дозволяє компаніям на 20-30% підвищити точність стратегічного планування. Це, своєю чергою, веде до більш обґрунтованого розподілу ресурсів та ефективного управління фінансовими потоками. Важливим аспектом є те, що форсайт забезпечує платформу для діалогу між різними зацікавленими сторонами. Співпраця між державою, приватним сектором та громадськістю дозволяє враховувати широкий спектр факторів, що впливають на економічну безпеку будівельних компаній. Зокрема, це стосується регуляторних змін, макроекономічних тенденцій та технологічних інновацій. Європейська комісія наголошує, що залучення різних стейкхолдерів до процесу форсайту є ключем до успішної реалізації стратегічних пріоритетів.

Реалізація державно-приватного партнерства у довгостроковій перспективі вимагає узгодженості стратегічних цілей та наявності механізмів для їх досягнення. Форсайт-дослідження можуть слугувати основою для формування спільної стратегії розвитку будівельної галузі, яка враховує інтереси всіх учасників. За даними Світового банку, успішні приклади державно-приватного партнерства характеризуються наявністю чіткої візії та спільного розуміння ризиків і винагород.

Форсайт-дослідження економічної безпеки провідних будівельних компаній України у 2025 році спрямоване на визначення ключових трендів, ризиків та можливостей, які впливатимуть на економічну безпеку будівельної галузі України до 2025 року.

Етап № 1. Основні фактори впливу (PESTLE-аналіз):

1) Політико-правові фактори впливу:

- державна підтримка: програми відновлення (наприклад, програма «United24»), пільги для девелоперів;

- регуляторні ризики: ускладнення отримання дозвільних документів через корупцію;
- європейська інтеграція: впровадження стандартів ESG та цифровізації будівництва.

2) Економічні фактори впливу:

- відновлення інфраструктури: попит на житло, комерційну нерухомість;
- валютні ризики: девальвація гривні, зростання цін на імпортовані матеріали;
- інвестиції в інновації: BIM-технології, 3D-друк будівельних конструкцій.

3) Соціальні фактори впливу:

- дефіцит кваліфікованих кадрів: відтік фахівців за кордон;
- демографічні зміни: урбанізація, міграція до безпечних регіонів;

4) Технологічні фактори впливу:

- цифровізація: використання AI для оптимізації будівництва;
- кіберзагрози: ризики для конфіденційних даних проєктів.

5) Екологічні фактори впливу:

- зелене будівництво: попит на енергоефективні будинки;
- зміна клімату: частіші зливи, що впливають на строки будівництва.

6) Правові (юридичні) фактори впливу:

- реформа децентралізації: можливості для регіональних компаній;
- податкові тягаря: збільшення податків на нерухомість.

Етап № 2. Аналіз основних сценаріїв розвитку ключових трендів, ризиків та можливостей, які впливатимуть на економічну безпеку будівельної галузі України у період до 2025 року:

Таблиця 1

Аналіз основних сценаріїв розвитку ключових трендів, ризиків та можливостей, які впливатимуть на економічну безпеку будівельної галузі України у період до 2025 року

Сценарій	Ймовірність (%)	Ключові характеристики
1. Інноваційний ріст	40%	- швидка цифровізація; - високі інвестиції в BIM та роботизацію; - відновлення ринку завдяки іноземному капіталу.
2. Стагнація та криза	35%	- ріст цін на матеріали; - відсутність кредитування; - затримки проєктів через бюрократію.
3. Відновлення після війни	25%	- державні програми підтримки; - зростання обсягів реконструкції; - нові ринки в Західній Україні.

Джерело: складено автором

Етап № 3. Рекомендації для будівельних компаній:

1. Фінансова резилієнтність:

- хеджування валютних ризиків;
- дотримання принципів ESG для залучення інвестицій.

2. Технологічний розвиток:

- впровадження BIM (інформаційне моделювання будівель);
- використання AI для аналітики ризиків.

3. Кадрова політика:

- інвестиції у перепідготовку робітників;
- створення програм лояльності для спеціалістів.

4. Стратегічні партнерства:

- альянси із закордонними компаніями;
- співпраця з державою на відновлювальних проєктах.

Відтак, у період до 2025 року найбільший вплив на економічну безпеку будівельних компаній України матимуть:

- технології (BIM, AI, енергоефективність);
- підтримка відновлення (державні програми, міжнародна допомога);
- стабільні ланцюги постачання (диверсифікація постачальників).

Отже, технологія форсайту є важливим інструментом для забезпечення економічної безпеки будівельних компаній, сприяє розвитку державно-приватного партнерства та формуванню стратегічних

пріоритетів. Цей форсайт допоможе компаніям розробити проактивні стратегії для зростання у нестабільних умовах.

Висновки. Першочерговим завданням державного менеджменту є формування сприятливого інвестиційного клімату, що передбачає мінімізацію регуляторних бар'єрів та забезпечення стабільності законодавчого середовища. За даними Національного банку України, приплив іноземних інвестицій у будівельний сектор може збільшитися на 30-40% протягом наступних п'яти років за умови реалізації ефективної державної політики.

Ключовим аспектом є також забезпечення прозорості та ефективності державних закупівель у будівельній сфері. Необхідно впроваджувати механізми контролю за ціноутворенням та якістю виконання робіт, використовуючи міжнародні стандарти, такі як ISO 9001 та ISO 45001. За оцінками експертів Світового банку, оптимізація системи державних закупівель може заощадити до 15-20% бюджетних коштів. Окрім того, важливим є стимулювання інновацій та впровадження новітніх технологій у будівельному виробництві. Державна підтримка науково-дослідних робіт, спрямованих на розробку енергоефективних та екологічно чистих будівельних матеріалів, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українського будівельного сектору на міжнародному ринку. Згідно з дослідженнями Міністерства освіти і науки України, інвестиції у наукові розробки у будівельній сфері можуть окупитися протягом 7-10 років за рахунок зменшення витрат на енергоносії та підвищення терміну експлуатації будівель. Насамкінець, необхідно забезпечити підготовку кваліфікованих кадрів для будівельної галузі. Система професійної освіти має бути адаптована до потреб ринку праці, а навчальні програми повинні відповідати сучасним вимогам будівельного виробництва. За даними Державної служби зайнятості України, попит на кваліфікованих будівельників, інженерів та архітекторів зросте на 25-30% протягом наступних трьох років.

Література

1. Ареф'єва О. В. Інноваційні імперативи формування економічної безпеки машинобудівних підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2014. Вип. 50. С. 132–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_2014_50_21
2. Берлач А. І. Безпека бізнесу: навч. посіб. Київ: Університет «Україна», 2007. 280 с.
3. Кушнірук А. В. Ідентифікація внутрішніх та зовнішніх загроз системі економічної безпеки будівельних підприємств [Електронний ресурс]. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 2015. Вип. 33. С. 174–184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/shpebfv_2015_33_20
4. Чорна М. В., Глухова С. В. Стратегічні напрями інноваційної діяльності підприємств будівельної галузі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. праць ХДУХТ. – Харків, 2012. Вип. 1 (15). Ч. 1. С. 210–216.
5. Вакульчик О. М., Дубицький Д. П. Оцінка економічної безпеки підприємства в умовах кредитування. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2013. № 3. С. 108–115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2013_3_14
6. Грушко В. І. Економічна безпека держави на макро- та мікрорівнях. Т. 8. / В. І. Грушко, В. С. Сідак, О. І. Пилипченко, В. Г. Алькему; ред.: В. С. Сідак. Київ, 2013. 308 с.
7. Іванюта Т. М. Методичні підходи до аналізу економічної безпеки підприємств. *Вісник Одеського національного університету*. Економіка. 2023. Т. 18, Вип. 1(1). С. 137–141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2013_18_1%281%29_32
8. Квасній Л. Г., Щербан О. Я. Підходи до аналізу економічної безпеки туристичних підприємств. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Економіка. 2015. Т. 20. Вип. 5. С. 162–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2015_20_5_37
9. Дмитренко В. І. Загрози розвитку підприємств будівельної галузі: теоретичний аспект. *Агросвіт*. 2020. № 11. С. 136–140.
10. Волинець І. Г. Класифікація загроз та шляхи забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств. *Наукові записки Львівського університету бізнесу і права*. 2020. Вип. 24. С. 4–9.
11. Боліла Н. В., Гусарова Л. В. Класифікація та систематизація загроз економічної безпеки будівельних підприємств. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2019. Вип. 40. С. 40–45.
12. Проект Плану відновлення України / Національна рада з відновлення України від наслідків війни. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/functioning-of-the-financial->

system.pdf (дата звернення: 26.06.2024).

13. Коробцова Д.В. Правове забезпечення фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261779/258188> (дата звернення: 26.06.2024).

14. KSE Institute (аналітичний центр при Київській школі економіки) URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/kse-spilno-z-ministerstvom-ekonomiki-ta-ofisom-prezidenta-zapuskaye-sayt-dlya-zboru-danih-pro-zbitkinaneseni-ukrayini-u-viyni> (дата звернення: 26.06.2024).

15. Пархоменко Н.О. Особливості управління економічною безпекою будівельного підприємства [Електронний ресурс] / Н.О. Пархоменко // Ефективна економіка. – 2020. – № 5. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7877>.

References

1. 1. hynobudivnykh pidpryyemstv [Innovative imperatives of the formation of economic safety of machine-building enterprises]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of the system approach in the economy*. 50, 132–142. [in Ukrainian].

2. Berlach, A.I. (2007) Bezpeka biznesu: Navch. Posib [Business Security Teaching. Manual]. Kyiv: University «Ukraine» [in Ukrainian].

3. Kushniruk, A. V. (2015) Identyfikatsiya vnutrishnikh ta zovnishnikh zahroz systemi ekonomichnoyi bezpeky budivel'nykh pidpryyemstv [Identification of internal and external threats to the system of economic safety of construction enterprises]. *Shlyakhy pidvyshchennya efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannya rynkovykh vidnosyn – Ways of increasing the efficiency of construction in the conditions of formation of market relations*, 33 174–184 [in Ukrainian].

4. Chorna, M. V. & Glukhova, SV (2012) Stratehichni napryamy innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstv budivel'noyi haluzi [Strategic directions of innovation activity of construction industry enterprises] [Economic strategy and prospects of development of the sphere of trade and services] Sb. sciences works of KHDUHT. Kharkiv [in Ukrainian].

5. Vukchyk, O. M. & D. P. Dubitsky (2013) Otsinka ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva v umovakh kredytuvannya [Estimation of economic safety of the enterprise in the conditions of crediting] *Ekonomichnyy visnyk Natsional'noho hirnychoho universytetu – Economic Bulletin of the National Mining University*, 3. 108–115 [in Ukrainian].

6. Grushko, V. I. Sidak, V. S., Pylypchenko, O. I., Alkeum V. G. Sidak V. S. (2013) Ekonomichna bezpeka derzhavy na makro- ta mikrorivnyakh [Economic security of the state at macro and micro levels]. Kyiv [in Ukrainian].

7. Ivanyuta, T. M. (2013). Metodychni pidkhody do analizu ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstv [Methodical approaches to the analysis of economic security of enterprises]. *Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Ekonomika. – Bulletin of the Odessa National University. Economy*. (Vols. 1), (pp. 137–141). Odessa: Odessa National University [in Ukrainian].

8. Kvasny, L. G., Shcherban, O. Ya. (2015). Pidkhody do analizu ekonomichnoyi bezpeky turystychnykh pidpryyemstv [Approaches to the analysis of the economic safety of tourist enterprises]. *Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Seriya : Ekonomika – Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Seriya : Ekonomika*. (Vols. 20), (pp. 162–166). Odessa: Odessa National University [in Ukrainian].

9. Dmytrenko V. I. (2020) Zahrozy rozvytku pidpryyemstv budivelnoi haluzi: teoretychnyi aspekt. [Threats to the development of enterprises in the construction industry: theoretical aspect]. *Ahrosvit – Agroworld*, 11, 136–140. (in Ukrainian)

10. Volynets I. H. (2020) Klasyfikatsiia zahroz ta shliakhy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky budivelnykh pidpryyemstv [Classification of threats and ways to ensure the economic security of construction enterprises]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu i prava – Scientific notes of the Lviv University of Business and Law*, 24, 4–9. (in Ukrainian)

11. Bolila N. V., Husarova L. V. (2019) Klasyfikatsiia ta systematyzatsiia zahroz ekonomichnoi bezpeky budivelnykh pidpryyemstv [Classification and systematization of threats to the economic security of construction enterprises]. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannya rynkovykh vidnosyn – Ways to increase the efficiency of construction in the conditions of the formation of market relations*, 40, 40–45. (in Ukrainian)

12. Proekt Planu vidnovlennia Ukrainy [Draft Plan for the Recovery of Ukraine] / Natsionalna rada z vidnovlennia Ukrainy vid naslidkiv viiny – National Council for the Reconstruction of Ukraine after

the Consequences of the War. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/functioning-of-the-financial-system.pdf> (last accessed 2024/06/26). (in Ukrainian)

13. Korobtsova D.V. (2022) Pravove zabezpechennia finansovoi bezpeky derzhavy v umovakh voiennoho stanu [Legal provision of the financial security of the state in conditions of martial law]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and comparative jurisprudence*. Available at: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261779/258188> (last accessed 2024/06/26). (in Ukrainian)

14. KSE Institute (analitychnyi tsentr pry Kyivskii shkoli ekonomiky [KSE Institute (analytical center at the Kyiv School of Economics)]. Available at: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/kse-spilno-z-ministerstvom-ekonomiki-ta-ofisom-prezidenta-zapuskaye-sayt-dlya-zboru-danih-pro-zbitki-naneseni-ukrayini-u-viyni/> (last accessed 2024/06/26). (in Ukrainian)

15. Parkhomenko, N.O. (2020). Osoblyvosti upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu budivelnogo pidpriemstva [Features of economic security management of a construction company]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, 5. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7877>.